

Társadalmon belül vagy kívül?

A hippie mozgalom értékvilága

D1

Szövegek a hippie mozgalomról

I. A hippie mozgalom

A hippie mozgalom a hatvanas évek ifjúsági kultúrája, amely átalakította az addig megszokott nyugati életformát, bevezetve a szabadság, a remény, a boldogság, a változás és a forradalom szellemét. Társadalmi szerepeiket elhagyva, közösségi nomád életmódjukkal a társadalmi változás iránti vágyukat fejezték ki. Megnyilvánulásaikban a vietnami háború, a fogyasztói társadalom és a nyugati középosztály értékeinek kritikája keveredett. A mozgalomra jelentős hatással voltak a keleti vallások és filozófiák (főleg a Krisna-tudat).

A hippie elnevezést először az amerikai televízióban használták 1964. április 22-én a WNBC TV Channel 4-en, New York Cityben a New York World Fair megnyitásánál. Akkor a vietnami háború ellen tiltakozó fiatalok csoportjai ülősztrájkot tartottak. A hippie csoportosulás tagjainak közös jellemzője volt, hogy hajukat hosszúra növesztették, pólót és farmert viseltek, valamint szerették a Beatlest.

A mozgalom az ötvenes évek beatnemzedékéből nőtt ki. Számos beatnik központi szerepet töltött be a mozgalomban a hatvanas években is: Gary Snyder, Michael McClure, Lawrence Ferlinghetti és Allen Ginsberg költőket mind a mozgalom politikusainak és „guruinak” tekintették az Amerikai Egyesült Államokban. William Burroughs-t is, aki önkéntes száműzetésként Londonba költözött. A beatnikekhez hasonlóan a hippiek is visszautasították az ötvenes évek amerikai fogyasztói társadalmának léha unalmát, miszerint egyforma külvárosokban kell lakni, kétszemélyes ágyakban aludni, ugyanolyan autókat vezetni, butító sorozatokat nézni a tévében.

A hippie közösségekben általánosan elterjedt volt a drogok használata. Főként a marihuánát és a hasist fogyasztották, de az LSD használata jellemző volt. A pszichedelikus szerek elterjesztésében nagy szerepe volt Timothy Learynek – az „LSD apostolának” – és a Ken Kesey köré csoportosuló Merry Pranksters csoportnak, akik Acid Test fesztiválokra osztogatták az LSD-t.

(Forrás: Miles, Barry: *Hippik. Jószöveg Műhely Kiadó, 2005, 9–22.*)

II. A hippiek, az ökológiai és a nőmozgalom

A hippie mozgalom, az 1960-as évek ifjúsági kultúrája azt tartotta: csak úgy lehet objektíven szemlélni a társadalmat, ha az ember kilép belőle – csak akkor lehet látni, hogy mi a baj vele, és hogyan kellene megváltoztatni.

Az ökológiai mozgalom a hatvanas évek ellenkultúrájában gyökerezik. Tudósok is segítettek az emberek gondolkodásmódjának megváltoztatásában, hiszen nézeteiket olyan mozgalmi aktivisták terjesztették, mint a költő Allen Ginsberg. Így például Gregory Batesonét, aki 1967-ben először kongatta meg a vészharangot a globális felmelegedésre figyelmeztetve.

Az ellenkultúra megkérdőjelezte a hagyományos nemi erkölcsöt. A szexualitás életigenlő, örömteli ünneplése jellemezte, szemben az előző generáció prudériájával. A hatvanas évek

közepének Amerikájában a televíziós komédiasorozatok csak kétszemélyes ágyakban alvó házaspárokat ábrázolhattak, tilos volt nem házas szerelmeseket filmezni. Az ellenkultúrák köreiben a hagyományos nemi szerepek is megkérdőjeleződtek, például helyes-e, hogy csak a nők végzik a házimunkát, a főzést és a mosást. A nőmozgalom kezdete 1968. szeptember 7-én az Atlantic Cityből sugárzott Miss Amerika-szépségverseny megzavarásával vált világszerte ismertté.

(Forrás: Miles, Barry: *Hippik. Jószöveg Műhely Kiadó, 2005., 9–22.*)

III. A hippik öltözködés és a rockzene

A hippik külsejükkel is magukra vonták a figyelmet. A hippik divat eltüntette a hajcsavarókat, és a hosszú, természetes haj vette át az uralmat. Már csak a fiúk viseltek copfot, és mindkét nem hordott hajszalagot. A hippik divat friss, egyedi, színes és fantáziadús volt. Jellemzője a hosszú haj mellett a trapéz nadrág, a hímzett blúzok, a tölcserujj, a virágmotívumok, a lányokon a feltűnő smink. A sok fonott, díszített, esetleg saját készítésű ékszer (nyaklánc, karkötő, fülbevaló). A hippik öltözködésének jellegzetessége volt a színek kavalkádja, illetve az össze nem illő vagy ellentétes színű ruhadarabok párosítása. A hippik viseletre hatott a hagyományos indiai, nepáli, közép-amerikai, bali népviselet. A hippik nem engedték meg maguknak a márkás, drága ruhák vásárlását, ezért használt, összefoltzott ruhákat hordtak.

A lányok régmódi, divatjamúlt ruhákra is vadásztak a használtruha-boltokban, kedvenceik között voltak a viseltes, puha anyagok, mint a csipke és a bársony, és gyakran választottak hosszú „nagy mama-ruhákat”. Ha ki akartak öltözni, minden megtette: kézzel készített ruhák, amelyeket a föld színeire vagy szivárványszínekre batikoltak. Ha az időjárás mérsékelt volt, cipőt sem viseltek. Esetleg virágot is tűztek a hajukba.

A hatvanas évek a popzenét rockzenévé, a szórakoztatást művészetté alakította át. A rockbandák a bluesból vagy rhythm and bluesből merítették ihletet, például a Rolling Stones korai munkáiban. A legtöbb új zene Los Angelesben született. A Doors szinte kérkedően komoly szövegeket kombinált igényes zenével. Jimi Hendrix az R&B és a pop összekapcsolásával teremtett új művészeti stílust.

(Forrás: Miles, Barry: *Hippik. Jószöveg Műhely Kiadó, 2005., 9–22.*)

IV. Hippik kommunák

Egyes hippik kommunák önállóvá váltak. Élelmiszert szállítottak a városi zöldségpiacokra, a fazekasok és kézművesek ruhákat, faragott tárgyakat, csészéket, tányérokat, tálakat készítettek. Létrejötték a hippik bevásárlóutcák, ahol butikok, vegetáriánus boltok és éttermek, könyves- és poszterboltok kínálták áruikat.

A kommunákban és a hippiboltokban elhelyezett hirdetőtáblák tele voltak poszterekkel, jóga- és meditációs tanfolyamokról, valamint „gurukkal” való beszélgetésekről szóló szórólappal. A modern tánc, a jogging, az egészséges élelmiszerek, a vegetarizmus, a tai csi, a meditációs csoportok, az akupunktúra, a masszáz, a bioenergetika, az agykontroll – azaz a megelőző gyógyítás legtöbb formája a hatvanas évekből származik vagy akkor vált népszerűvé.

(Forrás: Miles, Barry: *Hippik. Jószöveg Műhely Kiadó, 2005., 9–22.*)

A hippie mozgalom hatása a politikai életre és a vietnami háborúval szembeni ellenállás

A hatvanas évek Amerikájában megtették az első lépéseket, hogy az afro-amerikaiak és a nők bekapcsolódhassanak a politikai vezetésbe és a magasabb üzleti körökbe. Ez az évtized nem csupán Martin Luther King ideje volt, aki azonnal célponttá vált, amint ellenezni kezdte a vietnami háborút, hanem a Fekete Párducoké is, akik szemtanúi voltak, ahogy a rendőrség lekaszabolja testvéreiket, és úgy döntöttek, fegyverkeznek, hogy ellenállhassanak.

A vietnami háborúval szembeni ellenállásban az energia, a lelkesedés nagy része a fiataloktól eredt, ám a résztvevők többsége harmincon felüli felnőtt volt, akik hittek az amerikai népképviselői demokráciában, a személyes jogaikban, hogy befolyásolhatják a kormány politikáját. A CIA, az FBI és számos más intézmény minden tőle telhetőt megtett, hogy megfossza a mozgalmat hitelétől, olyan törvénytelen módszereket használva, mint például a gyülekezéshez való alkotmányos jog megtagadása. A hivatalok vezetői azt hangoztatták, hogy a mozgalmat idegen hatalmak pénzelik és szervezik, valamint csak egy csapat bombákat dobáló kölyökből áll.

A háborúellenes mozgalom 1975-ig működött. Számos felvonulás és tüntetés, közterületen és kormányzati épületeknél való virrasztás, adómegtagadás és a katonai behívólevél nyilvános égetése, gyakran a seregből való dezertálás szolgált a tiltakozás eszközeül. Jellegző volt az önkéntes száműzetés is a baráti Kanadába, amely visszautasította a katonai szolgálatot megtagadók kiadását.

Az erőszakot nélkülöző polgári tiltakozásra adott válasz a rendőrség részéről legtöbbször könnygáz-bombázásban nyilvánult meg, válaszul nagygyűlések, tüntető ülőhelyfoglalások és sztrájkok zajlottak.

(Forrás: Miles, Barry: Hippik. Jószöveg Műhely Kiadó, 2005, 9–22.)

D2

Fotók a hippy mozgalomról

1. A Rolling Stones 1965-ben koncertezett az Egyesült Állomokban, a nyugati parton őshippy tömegeket vonzott a koncertjeire.

(Fotó: Miles, Barry: *Hippik*, 42-43.)

2. Élet egy San Francisco-i hippy kommunában.

(Fotó: Miles, Barry: *Hippik*, 116-117.)

3. Martin Luther King (balra) és Stokely Carmichael (jobbra) a Philadelphia városán keresztülvonuló March Against Fear. A tüntetők azért mentek Philadelphiába, hogy három, 1964-ben meggyilkolt polgárjogi aktivista felderítetlen ügye ellen tiltakozzanak.

(Fotó: Miles, Barry: Hippik, 158.)

4. A vietnami háború ellen tüntető nőt tartóztatnak le New Yorkban, 1966.

(Fotó: Miles, Barry: Hippik, 159.)

5. A The Death of Hippie felvonulása. A helyi lakosok demonstrációja Haigh-Ashburyben, amelynek célja a fogyasztói társadalom elleni tiltakozás volt.

(Fotó: Miles, Barry: *Hippik*, 208–209.)

6. A hippie divat etnikaibb jellegű volt, mint Európában.

(Fotó: Miles, Barry: *Hippik*, 224.)

7. Hippik készülődnek arcfestéssel a New York-i Be-Inre.

(Fotó: Miles, Barry: Hippik, 229.)

D3

Válogatás Allen Ginsberg verseiből

Az alábbi versek elolvasása után válaszoljatok a kérdésekre!

Kérdések:

Milyen életérzésekről szólnak a versek?

Hogyan akarja és hogyan nem akarja a költői én látni és értelmezni a valóságot?

Az amerikai beat-nemzedék életformájának milyen jellemzői figyelhetők meg a versekben?

A beat-nemzedék magatartásának milyen a társadalmi fogadtatása versek alapján?

Metafizika

Ez az egyesegyedüli
égbolt; éppen ezért
ez az abszolút világ.
Más világ nincsen.
A kör tökéletes.
Az Öröklétben élek.
E világ útjai
az Ég útjai is.

(Eörsi István fordítása)

Burroughs művéről

A módszer tiszta hús legyen
s ne szimbólumok szósza,
látomások és börtönrácsok
ahogy valóban láthatók.

Börtönrácsok és látomások
pompás leírásban
szabatosan ábrázolják
Alcatrazt és a Rózsát.

A pucér löncs nekünk nem furcsaság,
esszük a valóság-szendvicseket.
De saláták az allegóriák.
Ne titkold őrületed.

(Eörsi István fordítása)

Az első buli Ken Kesey-éknél a Pokol angyalaival

Hús vak éj a vörösfenyőkön át
kocsik parkolnak kinti árnyban
túl a kapun, csillag dereng
a szurdok fölött, az oldaltornácnál

tűz ég s pár fáradt lélek gunnyaszt
 fekete bőrjakóban. Hajnali három,
 sárga csillár a nagy faházban
 hangerősítőkről gőzerővel
 dől a Rolling Stones Ray Charles Beatles
 Jumping Joe Jackson s húsz fiatal
 táncol a padló rángására,
 fürdőszobában kis marihuana,
 skarlátnadrágos lányok, egy izmos
 simaképű férfi órák óta táncol,
 sörkonzerv-roncsok szétszórva, akasztott
 szobor bokázik görbült magas ágról,
 gyerekek szunnyadnak hálószooba-ágyban.
 S négy rendőrkocsi parkol a festett
 kapun túl, rőt fény kering a lomb közt.

(Eörsi István fordítása)

Blues Hajnali négykor

Ó ha megjössz
 vár rád ez az ágy
 Feküdj mellém kérlek
 ha elfog a vágy
 Vártalak sóhajtozva
 három éjen át

Ó ha megjössz
 nézz a szemembe szívem
 Ha elfog a vágy kérlek
 nézz a szemembe szívem
 Fonódj rám tégy magadévá
 rajtaütésszerűen

Tégy magadévá
 vártalak, gyere haza
 Tátongó szívemnek
 szűnjön jajszava
 Egyedül feküdtem
 három éjszaka

Még egy éj elmúlt
 kezem a szívemen
 Nem vágysz sóhajaimra
 ölelésemre sem
 Egyedül így maradtam
 Meghalok rövidesen.

(Eörsi István fordítása)

(Allen Ginsberg: A leplek bitang. Európa Könyvkiadó. Budapest, 1984, 9., 89., 104., 128.)

D4

Kérdések a *Hair* című film elemzéséhez

Az 1960-as évek ifjúsági ellenkultúrájának, a hippizmus mozgalomnak milyen törekvései jelennek meg a filmben?

Milyen értékeket képviselnek a film hippizmus szereplői?

Milyen életcélokat fogalmazznak meg?

Milyen polgárpukkasztó jelenetek vannak a filmben?

A társadalom milyen értékeivel állnak szemben a hippizmus szereplők?

Mit várnának el Bergertől szülei?

Melyek a film legfontosabb (jelképes értelmű) jelenetei?

Milyen jelenetek mutatják, hogy nem lehetséges tartósan a társadalmon kívül élni?

Hogyan értelmezed a film befejezését: Berger „bevonulását” a Vietnam elleni háború amerikai hadseregébe és halálát?

D5

Feladatlapok

1. csoport:

Hasonlítsátok össze Sheila, Berger és Claude értékvilágát! Töltsétek ki értelemszerűen a következő táblázatot:

	Azonos vonások	Eltérő vonások
Sheila		
Berger		
Claude		

2. csoport:

Hasonlítsátok össze Sheila és a családja értékvilágát! Töltsétek ki értelemszerűen a következő táblázatot:

	Azonos vonások	Eltérő vonások
Sheila		
Sheila apja		
Sheila testvére (Steve)		

3. csoport:

Hasonlítsátok össze Bergernek és szüleinek az értékvilágát! Töltsétek ki értelemszerűen a következő táblázatot:

	Azonos vonások	Eltérő vonások
Berger		
Anya		
Apa		

4. csoport:

Hasonlítsátok össze Hud, Hud felesége és Claude értékvilágát. Töltsétek ki értelemszerűen a következő táblázatot:

	Azonos vonások	Eltérő vonások
Hud (a színes bőrű fiú)		
Hud felesége		
Claude		

5. csoport:

Hasonlítsátok össze Sheila, Jeannie és Berger anyja értékvilágát! Töltsétek ki értelemszerűen a következő táblázatot:

	Azonos vonások	Eltérő vonások
Sheila		
Jeannie		
Berger anyja		

D6

Névkártyák

Berger	Claude
Sheila	Hud
Hud felesége	Jeannie
Sheila apja	Berger apja
Berger anyja	Steve

